

Σεμ. 12. 907d-910d: η τιμωρία των ασεβών.

11.01.2017

907d: τα μέρη του νόμου περί ασέβειας

προοίμιο: έκθεση επιχειρημάτων υπέρ της ύπαρξης, της επιμέλειας και της ηθικής ακεραιότητας των θεών και κατάρριψη των αθεϊστικών θεωριών (απευθύνεται στη λογική των πολιτών και ουσιαστικά αποτελεί το κύριο τμήμα του δέκατου βιβλίου των *Νόμων*).

προειδοποίηση: σύντομη επίκληση στους άθεους να εγκαταλείψουν τις θεωρίες τους (απευθύνεται στο συναίσθημα των πολιτών).

νόμος: οι ποινές που προβλέπονται σε περίπτωση ασέβειας και η διαδικασία σωφρονισμού (η πρακτική αντιμετώπιση του προβλήματος).

907e-909d: η τιμωρία των άθεων

ποινική διαδικασία: καταγγελία στους άρχοντες, δίκη σε ειδικό δικαστήριο, και πενταετής κάθειρξη στους ενόχους με πλήρη απομόνωση από τους οικείους τους.

χώρος εγκλεισμού: διάκριση ανάμεσα σε φυλακές διαφορετικών χρήσεων > *δεσμωτήριο στο κέντρο της πόλης* για όσους συλλαμβάνονται, *σωφρονιστήριο* για όσους θα δέχονται επισκέψεις νοθεσίας από τα μέλη του Νυχτερινού Συμβουλίου, *δεσμωτήριο εκτός πόλης* και πλήρης απομόνωση για όσους επιμένουν να μην αναγνωρίζουν την ύπαρξη θεών ή αντιπροσωπεύουν ακραίες μορφές ασέβειας.

Διάκριση έξι τύπων αθεϊστών (δύο τύποι α αθεϊστών για κάθε μορφή αθείας) ανάλογα με τον χαρακτήρα τους (π.χ. ένας πολίτης που είναι δίκαιος και αρνείται την ύπαρξη των θεών αντιμετωπίζεται με κάποια επείγεια σε σχέση με κάποιον άδικο που παρασύρει σκόπιμα και άλλους).

διαδικασία σωφρονισμού: τα μέλη του Νυχτερινού Συμβουλίου (το ανώτατο συμβούλιο που διοικεί την πόλη και αποτελείται από πενήντα εξαιρετικά ενάρετους και μορφωμένους πολίτες που υποκαθιστούν τους φιλόσοφους-βασιλείς της *Πολιτείας*) επισκέπτονται τακτικά τους άθεους που είναι έγκλειστοι στο σωφρονιστήριο και προσπαθούν να τους πείσουν για την ύπαρξη των θεών και για το ενδιαφέρον τους σχετικά με τις ανθρώπινες υποθέσεις· όσοι μεταπεισθούν επανεντάσσονται στην κοινωνική ζωή ύστερα από πέντε έτη εγκλεισμού· όσοι δεν μεταπεισθούν.

Ερωτήσεις

47. Ποια είναι τα συστατικά μέρη του νόμου περί ασέβειας;
48. Ποια ποινή προβλέπεται για όσους είναι άθεοι;
48. Ποιος είναι ο ρόλος του Νυχτερινού Συμβουλίου στην τιμωρία των ασεβών;

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΔΕΚΑΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Τα χαρακτηριστικά της ελληνικής θρησκείας: λατρεία και αμφισβήτηση.

Το φαινόμενο του αθεϊσμού στην αρχαία Ελλάδα: φυσικοί φιλόσοφοι και σοφιστές.

Η διάκριση τριών τύπων ασέβειας από τον Πλάτωνα: (1) οι θεοί δεν υπάρχουν, (2) οι θεοί δεν φροντίζουν για τα ανθρώπινα, (3) οι θεοί παρασύρονται από προσφορές και θυσίες.

Οι θεωρίες των ασεβών: (1) τυχαία δημιουργία του κόσμου, (2) υλική σύσταση των ουρανίων σωμάτων, (3) η ψυχή παράγωγο της ύλης, (4) η τέχνη περιορίζεται στην ανθρώπινη μαστοριά, (5) οι θεοί αυθαίρετο δημιούργημα των ανθρώπων.

Ο ρόλος των προοιμίων και οι νόμοι: πειθώ και βία.

Η πλατωνική απάντηση: οντολογική προτεραιότητα της ψυχής έναντι της ύλης.

Τα δέκα είδη κίνησης και η ψυχή ως αυτοκινούμενη δύναμη που είναι υπεύθυνη για όλα τα άλλα είδη κινήσεων.

Τα ουράνια σώματα και η διάκριση ανάμεσα σε αγαθή και κακή ψυχή.

Η ψυχή ως το νοητικό κέντρο που κατευθύνει το σώμα.

Το ενδιαφέρον του θεού για τις ανθρώπινες υποθέσεις.

Τα χαρακτηριστικά του θεού: πρόνοια, δικαιοσύνη, αγαθότητα, τέχνη (μαθηματικά), νους.

Τα συστατικά στοιχεία του κόσμου: ιδέες (το αιώνιο μοντέλο μίμησης) - θεός (ο αγαθός δημιουργός που μιμείται τις ιδέες στον βαθμό που αυτό είναι εφικτό) - ύλη (το άμορφο και ατελές υλικό) - άνθρωποι (το δημιούργημα που αποτελείται από σώμα και ψυχή, έχοντας υλική και κάποια θεϊκή υπόσταση).

Οι μετατοπίσεις της ψυχής ανάλογα με την αρετή της: οριζόντιες και κάθετες κινήσεις.

Η διαμάχη καλού και κακού και η θέση των ανθρώπων.

Η ηθική ακεραιότητα των θεών.

Συμπέρασμα: οι θεοί υπάρχουν, φροντίζουν για τα ανθρώπινα και δεν παρασύρονται από προσφορές και θυσίες.

Η τιμωρία των ασεβών: φυλάκιση και σωφρονισμός.